

Skatteutskottets yttrande 2021/22:SkU7y

Vårändringsbudget för 2022

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett bl.a. skatteutskottet tillfälle att senast tisdagen den 31 maj 2022 kl. 14.00 yttra sig över Vårändringsbudget för 2022 (prop. 2021/22:99) med eventuella motioner, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. I yttrandet behandlar skatteutskottet regeringens förslag om sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk. Utskottet behandlar även regeringens förslag till ändrat anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.

Finansutskottet har vidare gett skatteutskottet tillfälle att senast den 31 maj 2022 kl. 14.00 yttra sig över ett förslag (M, SD, KD, L) till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 yrkande 9 om att sänka skatten för pensionärer från den 1 januari 2023.

Utskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag om nedsättningen av koldioxidskatt för diesel i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet under tiden den 1 juli 2022–30 juni 2023. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om nedsättning av energiskatten för samma användningsområden under samma tidsperiod. Under perioden den 1 juli 2022–30 september 2022 ska dock skattebefrielsen avseende energiskatt uppgå till 1 061 kronor.

Utskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag om ändrade anslag till Skatteverket.

Utskottet anser att finansutskottet även bör tillstyrka det föreslagna initiativet om justering av vårändringsbudgeten för 2022 yrkande 9 om att sänka skatten för pensionärer från den 1 januari 2023.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, V, MP) och fyra särskilda yttranden (S, C, V).

Utskottets överväganden

Vårändringsbudget för 2022

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om nedsättningen av koldioxidskatt för diesel i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Riksdagen bifaller regeringens förslag om nedsättning av energiskatten för samma användningsområden. Riksdagen bifaller regeringens förslag om ändrade anslag till Skatteverket.

Jämför avvikande mening 1 (MP) och särskilt yttrande 1 (V).

Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

Propositionen

Sedan riksdagens behandling och beslut om statens budget för 2022 har en rad händelser påverkat Sverige. Spridningen av sjukdomen covid-19 ökade återigen i slutet av november 2021 och en rad smittskyddsåtgärder och ekonomiska stödåtgärder behövde vidtas. Vidare ledde situationen på elmarknaden vintern 2021/22 till exceptionellt höga elpriser och behov av ett snabbt ekonomiskt stöd till hushåll med hög elförbrukning. Den 24 februari 2022 inledde Ryssland ett storskaligt väpnat angrepp mot Ukraina som har krävt skyndsamma åtgärder för att bl.a. stötta Ukraina och stärka Sveriges försvarsförmåga.

Mot denna bakgrund har regeringen vid fem tillfällen lämnat extra propositioner med förslag till ändringar i budgeten för 2022.

I denna proposition lämnar regeringen förslag på ytterligare åtgärder som är nödvändiga för att hantera effekterna för Sverige av Rysslands invasion av Ukraina.

Det handlar bl.a. om insatser för ett ordnat mottagande av personer som söker skydd i Sverige till följd av den ryska invasionen, förstärkningar av Sveriges civila försvar och ekonomiskt stöd till jordbruk och hushåll samt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk. Propositionen innehåller även förslag om införande av ett nytt bidrag till pensionärer med låga inkomster, eftersom det finns ett stort behov av att så snart som möjligt genomföra ekonomiska förbättringar för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen. Vidare innehåller propositionen förslag om ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer som har rätt till bostadsbidrag. I övrigt innehåller propositionen förslag som är föranledda av nya beräkningar eller

ändrade förutsättningar för olika verksamheter som inte kunde förutses hösten 2021.

De förslag inom skatteutskottets beredningsområde som nu är aktuella i vårandringsbudgeten är

- sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk
- anslaget 1:1 till Skatteverket ökas med 2 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att nedsättningen av koldioxidskatt för diesel i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet under tiden den 1 juli 2022–30 juni 2023 ska utökas till 2 292 kronor per kubikmeter.

För samma användningsområden under samma tidsperiod ska det även medges en nedsättning av energiskatten med 2 111 kronor. Under perioden den 1 juli 2022–30 september 2022 ska dock skattebefrielsen avseende energiskatt uppgå till 1 061 kronor.

Det är viktigt med konkurrenskraftiga och hållbara areella näringar. Under det senaste året har priset på flera viktiga insatsvaror inom jord- och skogsbruket ökat kraftigt, inte minst efter Rysslands invasion av Ukraina. Det handlar om att såväl energi och drivmedel som gödsel och foder har ökat i pris, i vissa fall betydligt mer i Sverige än i andra jämförbara länder. Samtidigt är de areella näringarna konkurrensutsatta sektorer, som inte fullt ut kan kompensera ökade kostnader med högre produktpriser.

Regeringen anser därför att det är rimligt att införa en tillfällig åtgärd för att kompensera jord- och skogsbruket för de ökade kostnaderna. Regeringen bedömer att åtgärden kan vara ett träffsäkert sätt att stödja jordbruket, kan införas relativt snabbt och att det saknas anledning att behandla de olika areella näringarna på olika sätt. I syfte att kompensera jord-, skogs- och vattenbruket för ökade kostnader på olika insatsvaror och värna konkurrenskraften bör därför skattenedsättningen tillfälligt öka för diesel som används i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet.

I syfte att snabbt och enkelt få ut ett stöd till drabbade sektorer föreslår regeringen att en tillfällig skattenedsättning från energiskatt och koldioxidskatt införs från den 1 juli 2022.

Sedan förslaget om ökad nedsättning remitterades, har Finansdepartementet remitterat promemorian Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel (Fi2022/01024). I promemorian föreslås att energiskatten på bensin och diesel tillfälligt ska sänkas med 1 krona och 5 öre per liter under perioden den 1 maj–30 september 2022. Då den generella skattesänkningen även kommer de areella näringarna till godo har nedsättningen avseende energiskatten i detta förslag justerats för att beakta detta.

Mot bakgrund av den höga prisvolatiliteten och kraftigt ökade priser på drivmedel, särskilt efter Rysslands invasion av Ukraina, bedömer regeringen att det är befogat att öka nedsättningen ytterligare, så att de areella näringarna i princip inte kommer att betala någon energi- eller koldioxidskatt på sin dieselanvändning.

Nedsättningen av skatt föreslås även omfatta diesel i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet. Den ytterligare nedsättningen avseende koldioxidskatt föreslås även gälla för märkt dieselolja. Den särskilda nedsättningen av energiskatt kommer dock inte att gälla sådan märkt dieselolja.

Förslaget bedöms vara förenligt med dels rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, dels reglerna om statligt stöd som följer av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Ändringarna i förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 för de skattenedsättningar som ska gälla under perioden den 1 juli–30 september 2022. Övriga ändringar ska träda i kraft den 1 oktober 2022 för de skattenedsättningar som ska gälla under perioden från det datumet till den 30 juni 2023.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att hantera effekterna av Rysslands invasion i Ukraina. Utskottet anser att den ökade kostnaden för de areella näringarna som uppstått under det senaste året på flera viktiga insatsvaror såsom energi, drivmedel, gödsel och foder gör att det är motiverat att införa en tillfällig åtgärd för att kompensera jord- och skogsbruket för de ökade kostnaderna. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag om att nedsättningen av koldioxidskatt för diesel i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet under tiden den 1 juli 2022–30 juni 2023 ska utökas till 2 292 kronor per kubikmeter. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om nedsättning av energiskatten med 2 111 kronor för samma användningsområden under samma tidsperiod och att skattebefrielsen avseende energiskatt ska uppgå till 1 061 kronor under perioden den 1 juli 2022–30 september 2022.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Skatteverket ökas med 2 000 000 kronor. Regeringen anför att den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund att besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Skatteverket att få ytterligare uppgifter.

Vidare anför regeringen att Skatteverket t.o.m. 2019 fick använda medel från anslaget 1:15 Statens servicecenter inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för lokal statlig service. Den 1 juni

2019 tog Statens servicecenter över ansvaret för servicekontoren. Skatteverket har alltså kostnader hänförliga till semesterlöneskulden för verksamheten vid servicekontoren. Regeringen föreslår att anslaget även får användas för kostnader för statliga servicekontor som kvarstår sedan 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon invändning mot regeringens förslag och tillstyrker att riksdagen för 2022 ändrar anslaget till Skatteverket på det sätt regeringen föreslår.

Förslag till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 om sänkt skatt för pensionärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller yrkande 9 i det föreslagna initiativet om justering av vårändringsbudgeten för 2022 om sänkt skatt för pensionärer.

Jämför avvikande mening 2 (S, V) och särskilt yttrande 2 (S), 3 (C) och 4 (V).

Moderaternas, Sverigedemokraternas, Kristdemokraternas och Liberalernas ledamöter har föreslagit att finansutskottet i samband med beredningen av Vårändringsbudget för 2022 (bet. 2021/22:FiU21) tar ett utskottsinitiativ om ett tillkännagivande till regeringen om sänkt skatt för pensionärer från den 1 januari 2023. Ledamöterna föreslår följande:

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna är överens om att göra den största förstärkningen av pensionärernas ekonomi sedan det nuvarande pensionssystemet infördes. Redan under hösten kommer ersättningen till de sämst ställda pensionärerna öka med 1 000 kr per månad, genom en höjning av garantipensionen och bostadstillägget. Därefter kommer skatten på pensioner sänkas med ytterligare 6 miljarder kronor och vi inför en helt ny ”gas” i pensionssystemet, som ger högre pension när Sveriges ekonomi är god. Genom den här kombinationen av tre reformer kan vi både ge ett rejält tillskott till de sämst ställda pensionärerna, förbättra alla pensionärs ekonomi och värna arbetslinjen i pensionssystemet.

I en tid när priserna stiger kraftigt på just de varor och tjänster som är svårast att avvara – mat, värme och bränsle – är det nödvändigt att förbättra de svenska pensionärernas situation. Det ska dock göras på ett sätt som värnar arbetslinjen i pensionssystemet och som inte gör pensionssystemet ännu mer komplext. Det av regeringen föreslagna garantitillägget har kritiserats hårt av både expertmyndigheter, pensionärsorganisationer och fackföreningar just för att arbetslinjen försvagas, margineleffekterna kan bli över 100 procent, och för att pensionssystemet blir än mer svåröverskådligt. Vi föreslår därför att regeringens förslag om garantitillägg i bostadstillägget avslås. Istället föreslår vi förbättringar

inom det befintliga grundskyddet. Garantipensionen höjs med 600 kr per månad och konsumtionsstödet i bostadstillägget höjs med 350 kr för ensamstående och 175 kr för sammanboende. Dessa förändringar ska träda ikraft 1 oktober 2022. Vi aviserar också att skatten för samtliga pensionärer ska sänkas från den 1 januari 2023 och att en gas införs där delar av överskottet i pensionssystemet används för att höja pensionerna. Vi föreslår därför förändrade anslag under utgiftsområde 11. Förslaget kommer diskuteras i pensionsgruppen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att en förstärkning av pensionärernas ekonomi bör göras. I en tid när priserna stiger kraftigt på just de varor och tjänster som är svårast att avvara – mat, värme och bränsle – är det nödvändigt att förbättra de svenska pensionärernas situation. Det ska dock göras på ett sätt som värnar arbetslinjen i pensionssystemet och som inte gör pensionssystemet ännu mer komplext. Utskottet tillstyrker det gemensamma förslag till utskottsinitiativ som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har lagt fram i finansutskottet i den del som ligger inom skatteutskottets beredningsområde. Förslaget till utskottsinitiativ innebär bl.a. att skatten för samtliga pensionärer ska sänkas från den 1 januari 2023 genom en förstärkning av det förhöjda grundavdraget. Förstärkningen av det förhöjda grundavdraget kommer att innebära att skatten sänks med ca 200 kronor i månaden för en pensionär med genomsnittlig inkomst, vilket motsvarar den högsta nivån på skattesänkningen. För en person med en pension på ca 13 000 kronor per månad kommer skattesänkning att vara ca 150 kronor i månaden och vid en pension på 9 000 kronor per månad kommer skattesänkningen att vara knappt 100 kronor i månaden.

Stockholm den 31 maj 2022

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C)*, Niklas Wykman (M), Helena Bouveng (M), Ulla Andersson (V), David Lång (SD), Patrik Lundqvist (S), Hampus Hagman (KD), Gulan Avci (L), Anne Oskarsson (SD), Lorentz Tovatt (MP), Kjell Jansson (M), Jasmin Farid (M), Johnny Skalin (SD), Anders Österberg (S) och Ingela Nylund Watz (S).

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Avvikande meningar

1. Vårändringsbudget för 2022 (MP)

Lorentz Tovatt (MP) anför:

Det har varit en ovanlig tid i finanspolitiken där stödåtgärder för att hantera covid-19-pandemin och nu konsekvenserna av kriget i Ukraina har avlöst varandra. Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att stötta hushållen när priserna på bränsle och el snabbt stigit. Att tillfälligt lindra de kraftiga ekonomiska konsekvenserna i en svår och osäker tid är något som vi i Miljöpartiet sympatiserar med och ställer oss bakom.

Samtidigt är vi kritiska till hur regeringen utformat flera av de stöd som aviserats och genomförts. När bränsle och el ökar i pris är det viktigt att stödåtgärder riktas till dem som drabbas mest, värnar dem som lever nära sina ekonomiska marginaler och inte försämrar våra möjligheter att nå våra klimatmål. Vi är övertygade om att det är möjligt att tillgodose dessa intressen, men ser att regeringen systematiskt inte gjort det i sin krispolitik. Därför har vi kontinuerligt bemött regeringens åtgärder med motförslag som vi anser bättre svarar på de behov som oväntat uppstått av den senaste tidens händelser – ett effektivt krisstöd som värnar klimatmålen.

Regeringen har tagit initiativ till en skattesänkning för att sänka priset på bensin och diesel med 1 krona och 30 öre vid pump. Det finns människor i Sverige som är helt beroende av att ta bilen långa sträckor till arbetet. Skattesänkningen på bränslen gynnar dock inte i första hand dessa människor. I stället har den allra största delen av de minskade utgifterna för bränslen gått till relativt rika personer i de stora och medelstora städernas ytterkanter. Dessa personer har typiskt sett möjlighet att åka mindre bil till förmån för kollektivtrafik och cykel och har dessutom i genomsnitt större ekonomiska marginaler.

Att hålla priset på utsläpp högt är en hörnsten i den svenska klimatpolitiken. Regeringen har utan hänsyn till klimatet sänkt priset på bränsle, i stället för att rikta stöd till de grupper som drabbas hårt när priserna stiger. Konsekvensen är att stödåtgärderna som regeringen genomfört är otillräckliga för dem som behöver dem och onödiga för många som inte behöver dem. Det är varken bra klimatpolitik eller bra krispolitik.

Enligt min mening bör finansutskottet avstyrka regeringens förslag om tillfällig nedsättning av koldioxidskatt för diesel i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet och förslaget om nedsättning av energiskatten.

2. Förslag till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 om sänkt skatt för pensionärer (S, V)

Jörgen Hellman (S), Ulla Andersson (V), Patrik Lundqvist (S), Anders Österberg (S) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Vi anser att det finns ett behov av ytterligare ekonomiska förbättringar för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen. Vi står därför bakom förslaget om ett garantitillägg i bostadstillägget som föreslås av regeringen i vårändringsbudgeten för 2022. Enligt vår mening bör finansutskottet avstyrka förslaget till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 yrkande 9 om att sänka skatten för pensionärer från den 1 januari 2023.

Särskilda yttranden

1. Vårändringsbudget för 2022 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Regeringen lägger två ordinarie ändringsbudgetar per år. Vårändringsbudgeten som läggs i samband med den ekonomiska vårpropositionen och höständringsbudgeten som läggs i samband med budgetpropositionen.

Vänsterpartiet presenterar sitt budgetalternativ genom att motionera på budgetpropositionen. Regeringens ändringsbudgetar läggs i förhållande till budgetpropositionen.

Vänsterpartiet brukar normalt inte motionera på regeringens två ordinarie ändringsbudgetar. Den främsta anledningen till det är att ändringsbudgetarna läggs i förhållande till regeringens budgetproposition som Vänsterpartiet inte kan ta ansvar för. För att kunna lägga meningsfulla ändringsbudgetar skulle Vänsterpartiet snarast behöva lägga dem som ändringar på sin budgetmotion, vilket inte är möjligt.

Motionsrätten på ändringsbudgetarna är därtill kraftigt begränsad. Oppositionspartierna i riksdagen får bara motionera på de anslag som regeringen ”öppnar upp” i ändringsbudgetarna, och i dessa fall får partierna bara föreslå sänkta anslagsnivåer, inte höjda anslag. Detta sammantaget innebär att det i de flesta fall inte är meningsfullt att motionera på ändringsbudgetar för oppositionspartierna.

De senaste åren har varit speciella på många sätt. Regeringen har presenterat ett stort antal extra ändringsbudgetar till följd av coronapandemin och Rysslands invasion av Ukraina. I några fall har Vänsterpartiet valt att motionera på dessa, i andra fall har Vänsterpartiet valt att i stället lämna särskilda yttranden. Vänsterpartiet står i huvudsak bakom de insatser som regeringen hittills har presenterat som ett svar på pandemin samt Rysslands invasion av Ukraina och har även varit delaktiga i att förbättra dem.

Vårändringsbudgeten för 2022 innehåller förslag om införande av ett garantitillägg som stärker ekonomin för pensionärer med låga inkomster. Propositionen innehåller även förslag på ytterligare åtgärder med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Det handlar bl. a. om insatser för mottagande av människor som söker skydd i Sverige till följd av den ryska invasionen, förstärkningar av Sveriges civila försvar och ekonomiskt stöd till jordbruk och hushåll samt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk. Vidare innehåller propositionen förslag om ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer som har rätt till bostadsbidrag och förslag som är föranledda av nya beräkningar eller ändrade förutsättningar.

Garantitillägget förhandlades fram mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Det innebär ett nödvändigt ekonomiskt

tillskott för de sämst ställda pensionärerna, vars inkomster halkat efter sedan det nuvarande pensionssystemet infördes. Vänsterpartiet står i huvudsak även bakom de övriga förslagen i propositionen och därför röstar jag för regeringens förslag till vårändringsbudget.

2. Förslag till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 om sänkt skatt för pensionärer (S)

Jörgen Hellman (S), Patrik Lundqvist (S), Anders Österberg (S) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Pensionärernas ekonomi behöver förbättras – inte minst för de pensionärer som har de lägsta inkomsterna. För oss socialdemokrater handlar det om respekt. Därför har vi konsekvent under den här mandatperioden, och den föregående, tagit flera steg för att förbättra pensionärernas ekonomi genom höjt bostadstillägg, höjda pensioner och sänkt skatt. I vårändringsbudgeten för 2022 har regeringen föreslagit att ett garantitillägg ska införas. Det är Socialdemokraternas mening att den ordnade budgetprocessen behöver värnas. Vi anser därför att ett tillkännagivande om skattefrågor inte kan anses vara väl avvägt. Skattejusteringar bör hanteras samlat inom ramen för den ordnade och sammanhållna budgetprocessen. Vi stöder därför inte förslaget till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 yrkande 9 om att sänka skatten för pensionärer från den 1 januari 2023.

3. Förslag till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 om sänkt skatt för pensionärer (C)

Per Åsling (C) anför:

När det gäller förslaget till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 yrkande 9 om att sänka skatten för pensionärer från den 1 januari 2023 vill jag avvakta att frågan tas upp i pensionsgruppen och avstår därför från ställningstagande.

4. Förslag till utskottsinitiativ om justering av vårändringsbudgeten för 2022 om sänkt skatt för pensionärer (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Jag noterar att Vänsterpartiet genom de förhandlingar som har lett fram till det utarbetade förslaget om garantitillägg, har gjort frågan om pensioner till en konkret och aktuell politisk fråga, på ett sätt som den inte har varit på decennier. Detta har tvingat fram även högeroppositionen på banan, med ett annat förslag för att höja pensionerna. Jag konstaterar dock att den

skattesänkning som föreslås ger en väsentligt mindre effekt för de pensionärer som är i störst behov av en inkomstförstärkning än förslaget att införa ytterligare ett garantitillägg. Förslaget om en skattesänkning kan dessutom realiseras senare och har en sämre fördelningsprofil. Jag stöder därför inte förslaget till utskottsinitiativ om justering av vårandringsbudgeten för 2022 yrkande 9 om att sänka skatten för pensionärer från den 1 januari 2023.